
บทที่ 2

มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร ประเภทการขนส่งประจำทางและไม่ประจำทาง

มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประเภทการขนส่งประจำทางและไม่ประจำทางได้พัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 และมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสากลทั้งในและต่างประเทศ โดยกำหนดให้มีรายการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ดังต่อไปนี้

- 1) ประตูรถสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- 2) อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกวีลแชร์ขึ้นและลงจากรถ
- 3) ทางลาด
- 4) พื้นสำหรับจอดวีลแชร์หรืออุปกรณ์สำหรับเก็บวีลแชร์
- 5) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- 6) คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลประจำรถ
- 7) คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ
- 8) เจ้าหน้าที่ประจำรถซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ
- 9) การประกาศแจ้งชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกชื่อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
- 10) ที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- 11) ห้องน้ำสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

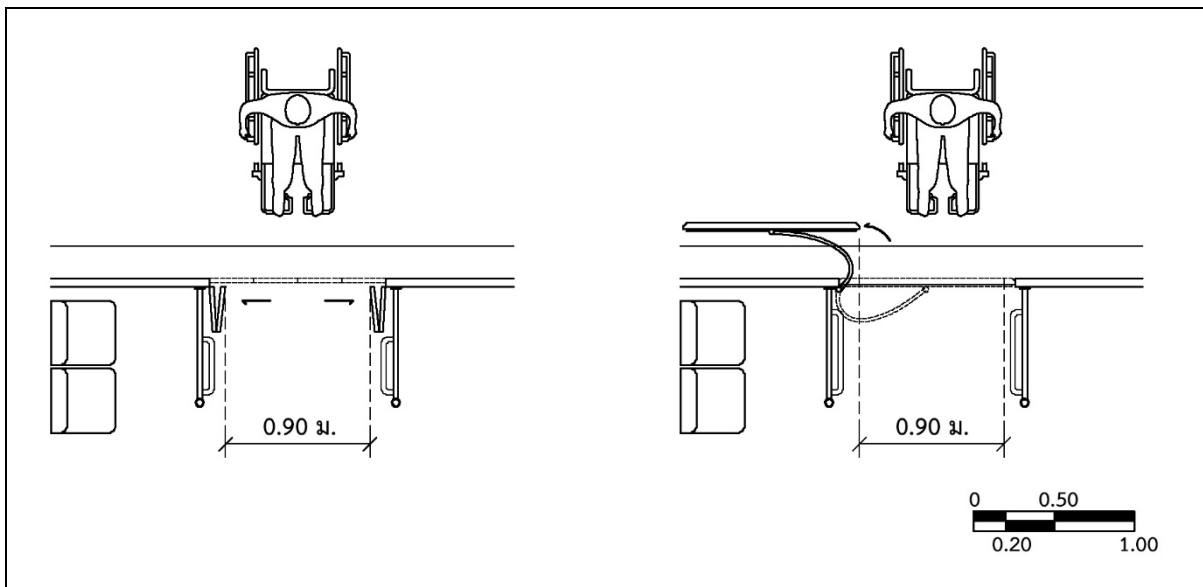
มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกฯ ทั้ง 11 รายการ ซึ่งแบ่งเป็นมาตรฐานบังคับและมาตรฐานส่งเสริม โดยมีรายละเอียดของสิ่งอำนวยความสะดวกฯ ดังนี้

2.1 ประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

มาตรฐานบังคับ

- 1) ประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของรถโดยสารจะต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.1 – 1
- 2) ประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของรถโดยสารจะต้องมีแสงส่องสว่างทั้งกลางวันและกลางคืน
- 3) ประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของรถโดยสารจะต้องติดตั้งอุปกรณ์นำพาผู้โดยสารหรืออุปกรณ์ยกวีลแชร์หรือทางลาด
- 4) ประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของรถโดยสารที่เป็นกระจกจะต้องติดตั้งเครื่องหมายหรือแถบสีที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน
- 5) ประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของรถโดยสารจะต้องสามารถเปิด – ปิดได้ง่าย

รูปที่ 2.1 – 1 ตัวอย่างประตูลำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) ประตูสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ควรจะมีการติดตั้งราวจับที่ทำด้วยวัสดุมั่นคงและแข็งแรง โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตร¹
- 2) พื้นผิวของบันไดบริเวณประตูสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ควรจะทำจากวัสดุที่ป้องกันการลื่นไถล
- 3) บันไดบริเวณประตูสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ควรจะมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 เซนติเมตร และลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเลื่อนกันออกแล้ว ควรจะเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 28 เซนติเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขึ้นบันไดเลื่อนกันหรือมีมุกบันได ให้มีระยะเลื่อนกันได้ไม่เกิน 2 เซนติเมตร
- 4) บริเวณขอบและจุดสิ้นสุดของบันไดบริเวณประตูรถสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ควรจะมีแถบสีตลอดแนวของขั้นบันได โดยเป็นแถบสีที่มีความแตกต่างจากสีพื้นบันไดอย่างชัดเจน²
- 5) ทางเดินภายในรถโดยสารต่อจากบริเวณประตูสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ควรจะมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร¹

2.2 อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกวีลแชร์ขึ้นและลงจากรถ

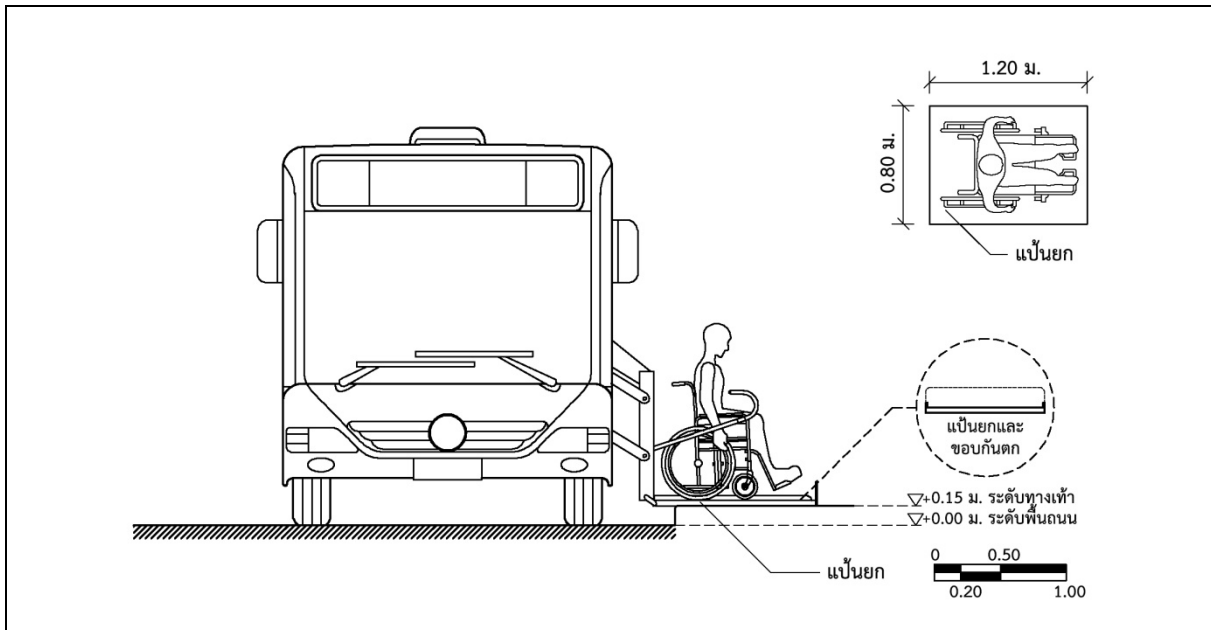
มาตรฐานบังคับ

- 1) รถโดยสารจะต้องมีแป้นยกที่มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร และความยาวสุทธิไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร โดยแป้นยกจะต้องรับน้ำหนักบรรทุกทุกผู้โดยสารและวีลแชร์ไม่น้อยกว่า 300 กิโลกรัม ได้อย่างปลอดภัยเมื่อใช้งาน ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.2 – 1 และแสดงตัวอย่างอุปกรณ์ในรูปที่ 2.2 – 2
- 2) เมื่อแป้นยกทำงานจะต้องมีสัญญาณเสียงหรือสัญญาณไฟกะพริบแสดงในขณะที่ระบบกำลังทำงานในบริเวณที่นั่งของพนักงานขับรถ
- 3) แป้นยกจะต้องมีระบบป้องกันมิให้วีลแชร์เคลื่อนที่ในขณะที่อุปกรณ์กำลังทำงาน โดยต้องทำการยึดวีลแชร์ไว้ก่อนที่แป้นยกจะทำงาน
- 4) พนักงานขับรถจะต้องเป็นผู้ควบคุมการทำงานอุปกรณ์นำพาผู้โดยสารหรืออุปกรณ์ยกวีลแชร์ โดยอุปกรณ์ยกวีลแชร์จะต้องทำงานเมื่อรถจอดหยุดนิ่งเท่านั้น

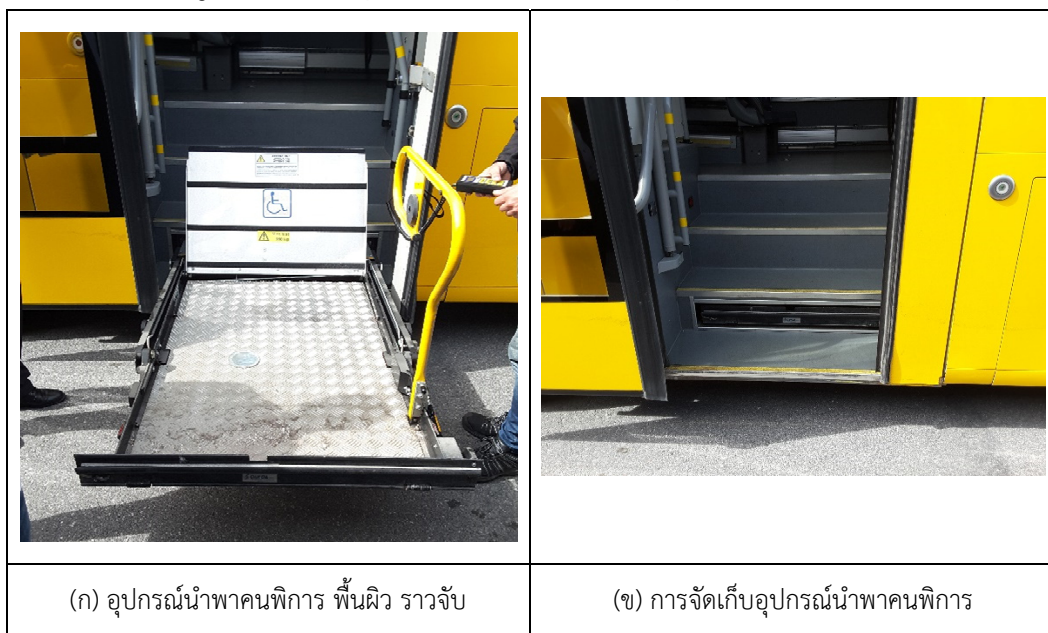
¹สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

²ADA Regulations Part 38

รูปที่ 2.2 – 1 ตัวอย่างอุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกวีลแชร์

รูปที่ 2.2 – 2 อุปกรณ์นำพาคนพิการหรืออุปกรณ์ยกวีลแชร์

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) การรับแรงของอุปกรณ์ที่เป็นชิ้นส่วนที่ต้องมีการทำงาน (Working Part) เช่น Cable, Pulley และ Shaft หรืออุปกรณ์ที่สามารถฉีกขาดได้ควรจะใช้ค่าความปลอดภัย 6 เท่าของกำลังรับแรงประลัย (Ultimate Strength) ของวัสดุ และสำหรับอุปกรณ์ที่เป็นชิ้นส่วนที่ไม่มีการทำงาน (Nonworking Part) เช่น ฐานรองรับและโครงของเบาะนั่ง หรืออุปกรณ์ที่ฉีกขาดได้ยาก จะต้องใช้ค่าความปลอดภัย 3 เท่าของกำลังรับแรงประลัย (Ultimate Strength) ของวัสดุ¹
- 2) อุปกรณ์นำพาคนพิการ ควรจะมีระบบป้องกันการผิดพลาดของอุปกรณ์ทั้งในด้านกลไก และระบบไฟฟ้า โดยในกรณีที่มีการผิดพลาดจะต้องไม่เกิดการเคลื่อนที่เร็วกว่า 30 เซนติเมตรต่อวินาที¹
- 3) ค่าระยะการโก่งตัวที่ยอมให้ของฐานรองรับควรจะไม่มากกว่า 3 องศา เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างกรณีที่มีแรงขนาด 272 กิโลกรัม (600 ปอนด์) มากระทำบนฐานรองรับขนาด 66 x 66 เซนติเมตร (26 x 26 นิ้ว) และกรณีไม่มีแรงมากระทำ¹
- 4) อุปกรณ์นำพาคนพิการควรมีระบบที่เชื่อมระหว่างระบบห้ามล้อ ระบบเกียร์ และประตู (Interlocking System) เพื่อให้เกิดความปลอดภัยว่ารถโดยสารจะไม่เคลื่อนที่ระหว่างการใช้งานอุปกรณ์นำพาคนพิการ¹
- 5) เบาะนั่งจะต้องมีระบบป้องกันมิให้วีลแชร์เคลื่อนที่ในขณะที่อุปกรณ์กำลังทำงาน โดยต้องทำการยึดวีลแชร์ไว้ก่อนที่เบาะนั่งจะทำงาน โดยแต่ละด้านของเบาะนั่งจะต้องมีขอบกันความสูงไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร

2.3 ทางลาด

มาตรฐานบังคับ

- 1) ทางลาดจะต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร โดยเมื่อทางลาดวางเทียบกับทางเท้าจะต้องมีความลาดชันไม่เกินกว่า 1:8 ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.3 – 1 และเมื่อวางทางลาดเทียบกับระดับพื้นดินจะต้องมีความลาดชันไม่เกินกว่า 1:3 ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.3 – 2
- 2) ทางลาดจะต้องรับน้ำหนักบรรทุกทุกผู้โดยสารและวีลแชร์ได้ไม่น้อยกว่า 300 กิโลกรัม และหากทางลาดนั้นมีพื้นที่มากกว่า 1 ตารางเมตร ต้องสามารถรับน้ำหนักได้ไม่น้อยกว่า 300 กิโลกรัมต่อตารางเมตร
- 3) ทางลาดจะต้องมีระบบป้องกันมิให้วีลแชร์ตกจากทางลาด โดยลักษณะขอบมุมของทางลาดจะต้องไม่มีส่วนแหลมคม

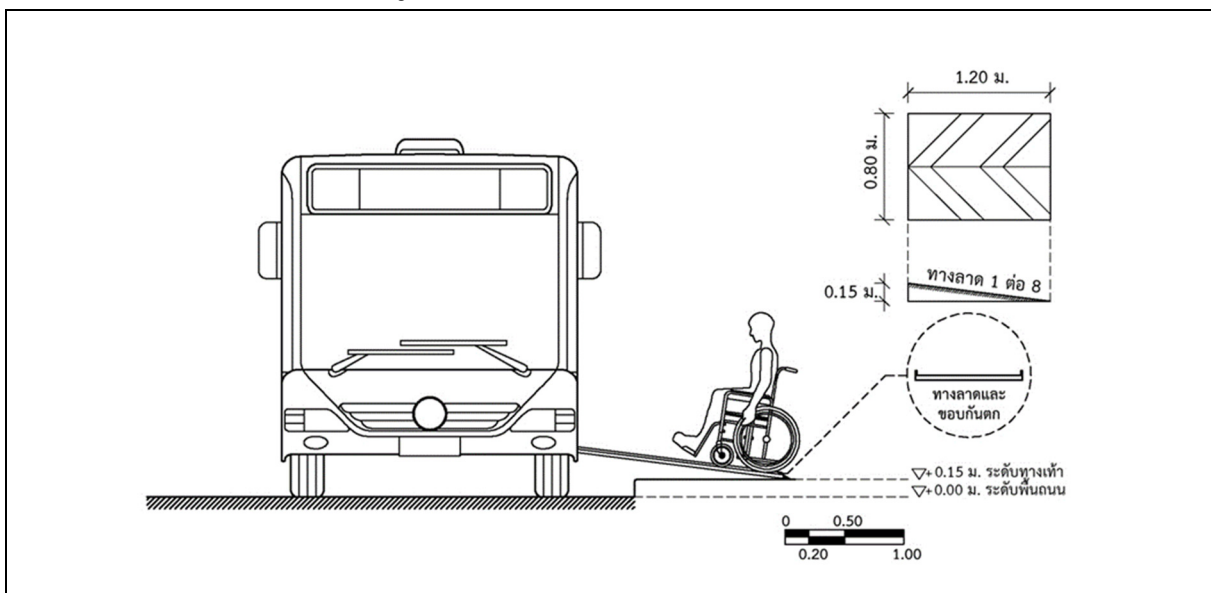
¹ADA Regulations Part 38

- 4) ในกรณีที่ทางลาดเป็นแบบถอดได้จะต้องติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรง และมีความปลอดภัยในการใช้งานและจัดเก็บในตำแหน่งที่เหมาะสม
- 5) ในกรณีที่เส้นทางลาดแบบอัตโนมัติ พนักงานขับรถจะต้องเป็นผู้ควบคุมการทำงานอุปกรณ์ โดยระบบจะต้องทำงานเมื่อรถจอดหยุดนิ่ง และมีสัญญาณเสียงหรือสัญญาณไฟกะพริบแสดงในขณะที่ระบบกำลังทำงานในบริเวณที่นั่งของพนักงานขับรถ

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) รถโดยสารแบบยกกระดานพื้นต่ำ (Low Floor Bus) ควรจะติดตั้งทางลาดแบบพับเก็บ โดยมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร และความลาดชันไม่เกินกว่า 1:8 ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.3 – 1¹
- 2) พื้นที่บริเวณขึ้นและลง และพื้นที่โดยสารควรอยู่ในระดับเดียวกับพื้นที่บริเวณป้ายจอดรถ¹
- 3) พื้นผิวทางลาดจะต้องทำจากวัสดุที่ป้องกันการลื่นไถล โดยบริเวณพื้นผิวทางลาดจะต้องไม่มีส่วนยื่นจากพื้นผิวสูงเกิน 0.60 เซนติเมตร และจะต้องสามารถรองรับวีลแชร์ชนิดสามล้อและสี่ล้อ²
- 4) พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นและทางลาดจะต้องเรียบหรือมีความแตกต่างไม่เกิน 0.60 เซนติเมตร หากมีความแตกต่างในระหว่าง 1 – 1.50 เซนติเมตร จะต้องปรับให้ลื่นนุ่มให้เป็นทางลาดไม่เกิน 1:2²

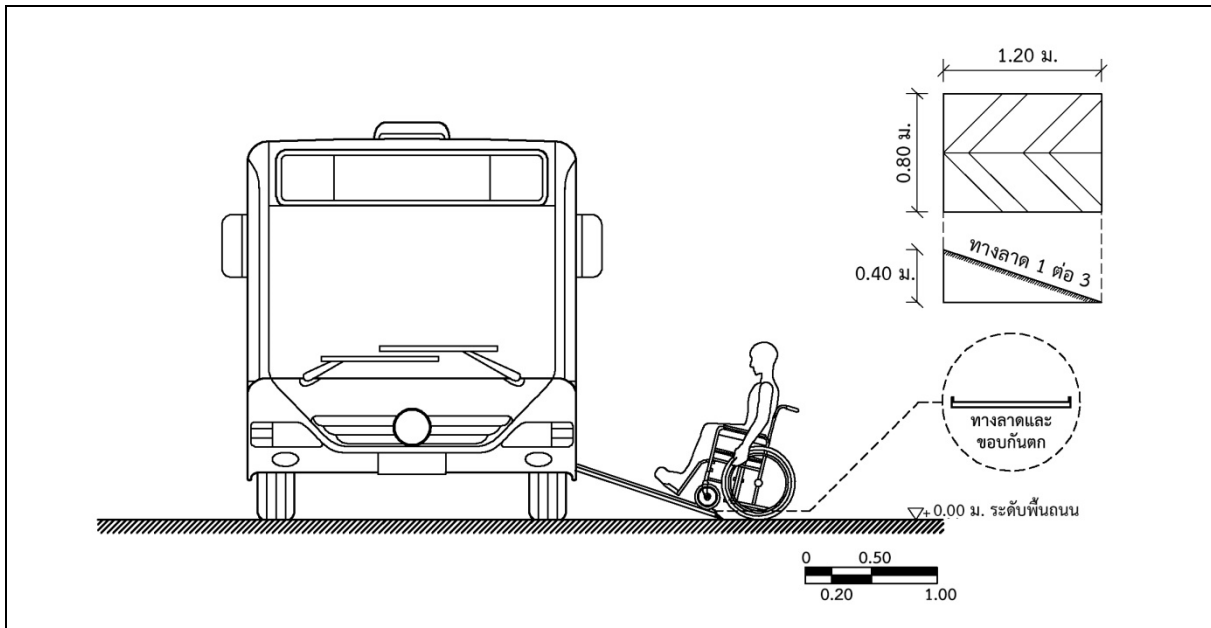
รูปที่ 2.3 – 1 ลักษณะทางลาดชัน 1:8

¹สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

²ADA Regulations Part 38

รูปที่ 2.3 – 2 ลักษณะทางลาดชัน 1:3

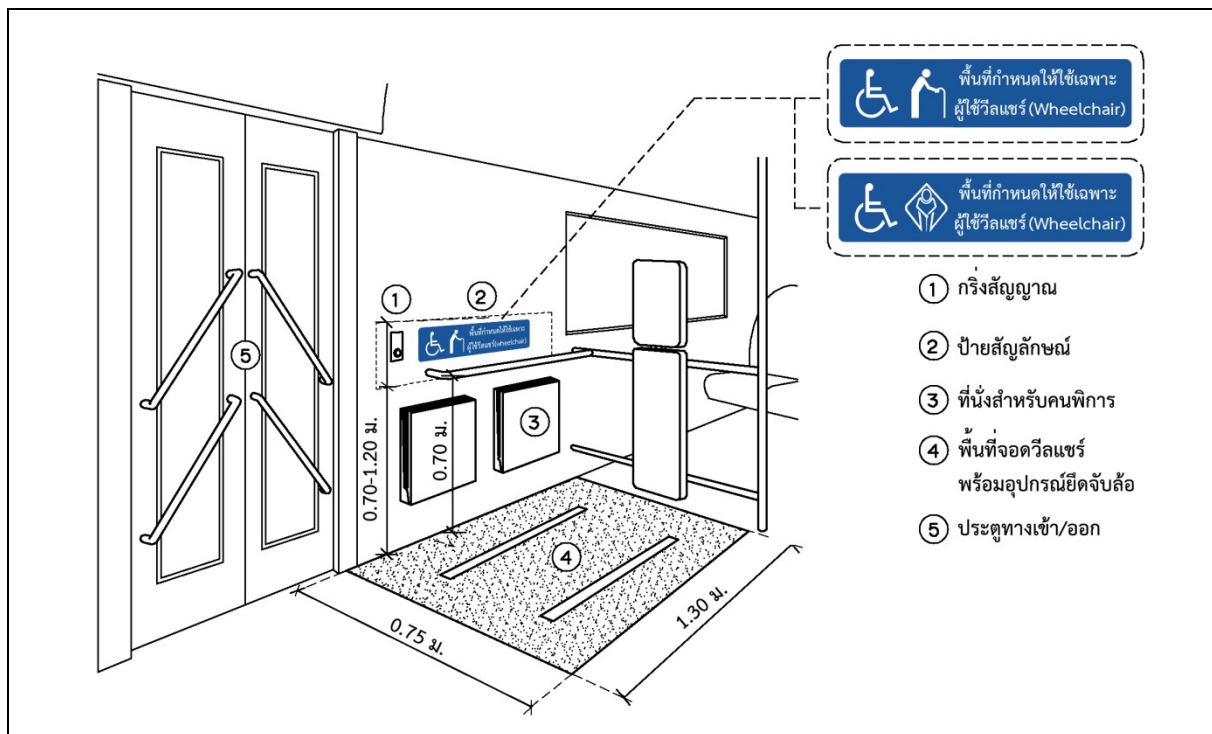

2.4 พื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์หรืออุปกรณ์สำหรับเก็บวีลแชร์

มาตรฐานบังคับ

- 1) พื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์จะต้องอยู่ใกล้บริเวณประตูรถโดยสาร โดยมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร และความยาวสุทธิไม่น้อยกว่า 1.30 เมตร ตัวอย่างแสดงในรูปที่ 2.4 – 1 โดยพื้นผิวของพื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์จะต้องทำจากวัสดุที่ป้องกันการลื่นไถล
- 2) พื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์หรืออุปกรณ์สำหรับเก็บวีลแชร์จะต้องติดตั้งอุปกรณ์สำหรับยึดวีลแชร์ที่สามารถปลดออกได้ง่ายในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ตัวอย่างแสดงในรูปที่ 2.4 – 1
- 3) พื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์จะต้องติดตั้งกริ่งสัญญาณหยุดรถ โดยกริ่งสัญญาณหยุดรถจะต้องอยู่สูงจากพื้นที่ยโดยสารอย่างน้อย 70 เซนติเมตร ไม่เกิน 1.20 เมตร ตัวอย่างแสดงในรูปที่ 2.4 – 1 และเมื่อมีการกดกริ่งสัญญาณระบบจะต้องมีสัญญาณเสียงหรือสัญญาณไฟกะพริบแสดงในบริเวณที่นั่งของพนักงานขับรถ
- 4) พื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์จะต้องติดสัญลักษณ์รูปคนพิการและผู้สูงอายุ พร้อมระบุข้อความว่า “พื้นที่กำหนดให้ใช้เฉพาะผู้ใช้วีลแชร์ (Wheelchair)” ตรงบริเวณพื้นที่จอดวีลแชร์หรือบริเวณที่ติดตั้งอุปกรณ์สำหรับเก็บวีลแชร์ โดยสัญลักษณ์และข้อความดังกล่าวให้ติดตั้งในบริเวณที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างแสดงในรูปที่ 2.4 – 1
- 5) พื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์จะต้องมีราวจับทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคงและแข็งแรง โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตร

รูปที่ 2.4 – 1 ตัวอย่างพื้นที่สำหรับจอดวีลแชร์

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) อุปกรณ์ยึดวีลแชร์ (Wheelchair Securement Systems) จะต้องสามารถรับแรงด้านหน้าตามแนวราบไม่น้อยกว่า 8,800 N (2,000 lb.) สำหรับแต่ละล้อของวีลแชร์¹
- 2) อุปกรณ์ยึดวีลแชร์จะต้องสามารถจำกัดการเคลื่อนที่ของวีลแชร์ขณะที่รถไฟวิ่งปรกติ ไม่มากกว่า 5 เซนติเมตร²
- 3) อุปกรณ์ยึดวีลแชร์จะต้องไม่เป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการเคลื่อนที่ของผู้โดยสาร

¹ United Access Board Standard T403.3.1

² ADA Regulations Part 38

2.5 ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

มาตรฐานบังคับ

- 1) รถโดยสารจะต้องมีสัญลักษณ์รูปคนพิการและผู้สูงอายุ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีตัวอักษรสีขาวบนพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือมีตัวอักษรสีน้ำเงินบนพื้นป้ายเป็นสีขาว
- 2) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมโดยตัวอักษรบนป้ายจะต้องมีความชัดเจนและสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.5 – 1
- 3) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องติดตั้งในบริเวณที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนและมีแสงส่องสว่างทั้งกลางวันและกลางคืน
- 4) ป้ายแสดงที่นั่งสำรองสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ต้องมีข้อความระบุว่า “ที่นั่งสำรองคนพิการและผู้สูงอายุ” ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน
- 5) รถโดยสารที่มีอุปกรณ์ไว้ใช้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการและผู้สูงอายุจะต้องติดสัญลักษณ์รูปภาพแสดงคนพิการและผู้สูงอายุที่กระจกกันลมหน้า กระจกกันลมหลัง และประตูทางขึ้น – ลง ในบริเวณที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานส่งเสริม

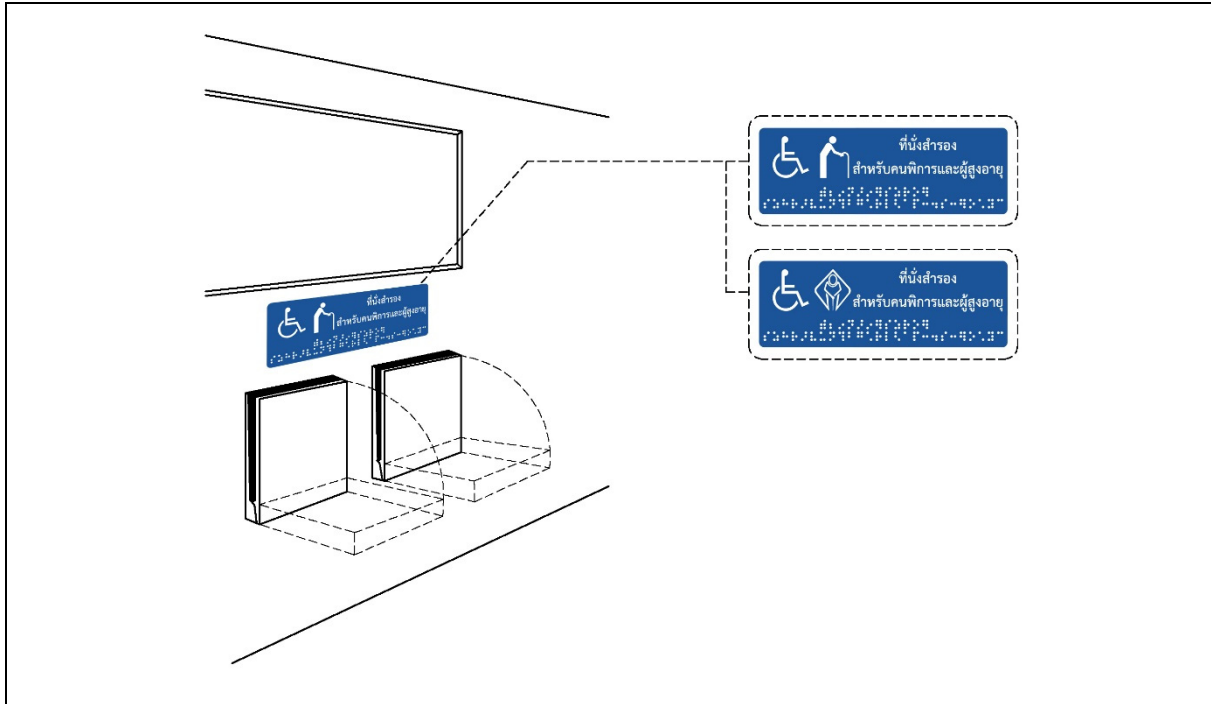
- 1) ป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการและผู้สูงอายุ เครื่องหมายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในรถโดยสารควรจะได้ชัดเจนทั้งกลางวันกลางคืน หรือมีความเข้มการส่องสว่างที่ผิวของป้ายอย่างน้อย 120 ลักซ์¹
- 2) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกและภายในควรจะต้องมีความทนทานและใช้วัสดุที่ตัวอักษรบนป้ายไม่จางหาย²
- 3) ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกควรจะมีขนาดป้ายและตัวอักษรที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.5 – 2 สำหรับตัวอักษรภาษาอังกฤษ ควรจะเลือกใช้ตัวอักษรแบบไม่มีขอบ เช่น Sans Serif

¹Report on Manpower Projection to 2022

² 2010 ADA Standard for Accessible Design

- 4) บนป้ายควรจะมีอักษรเบรลล์แสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการเพื่อสื่อสารข้อมูลที่จำเป็นแก่คนพิการทางการเห็น เช่น เลขที่นั่งป้ายบอกทิศทาง ป้ายบอกสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ประตูทางออกฉุกเฉิน เป็นต้น
- 5) ตำแหน่งอักษรเบรลล์ควรจะได้ข้อความ ภาพ หรือป้ายสัญลักษณ์ที่ตรงกัน สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.5 – 3

รูปที่ 2.5 – 1 ตัวอย่างป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

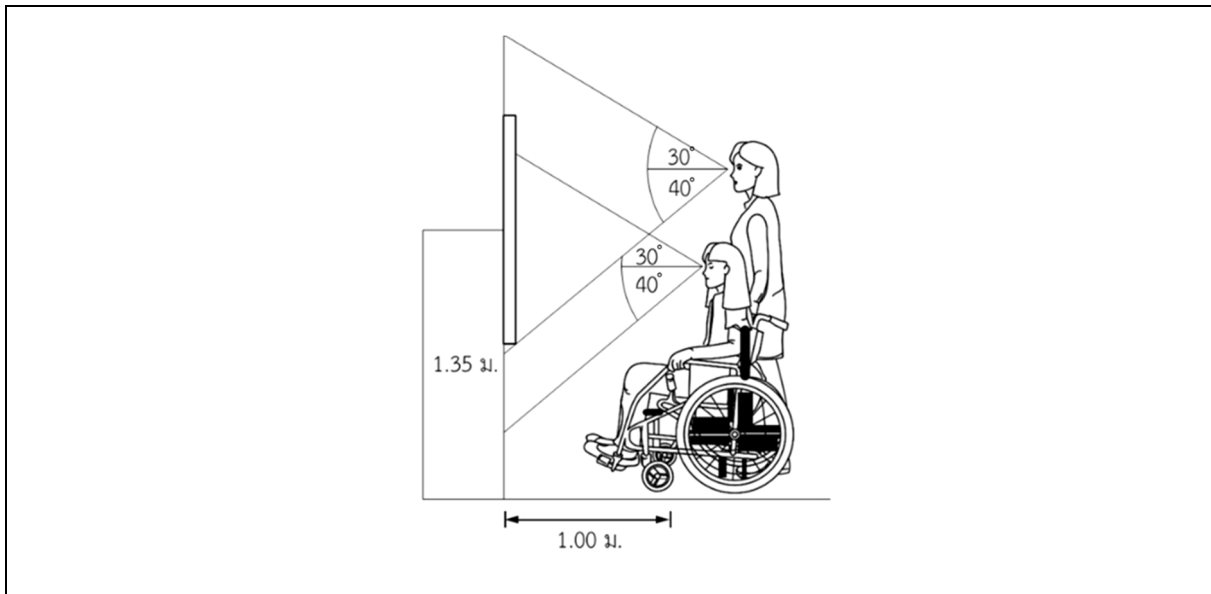

รูปที่ 2.5 – 2 ขนาดของป้ายสัญลักษณ์

	ความสูงของแผ่น เครื่องหมาย (A)	เส้นผ่านศูนย์กลางหรือความสูง ของเครื่องหมาย (B)	ความสูงของตัวอักษร ในเครื่องหมายเสริม
	7.5	6.0	0.5
	10.0	8.0	0.7
	15.0	12.0	1.0
	22.5	18.0	1.5
	30.0	24.0	2.0
	60.0	48.0	4.0
	75.0	60.0	5.0
	90.0	72.0	6.0
	120.0	96.0	8.0
(หน่วย : เซนติเมตร)			

ที่มา : ปรับปรุงจากคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, พ.ศ. 2558

รูปที่ 2.5 – 3 การติดตั้งป้ายที่มีอักษรเบรลล์

ที่มา : คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, พ.ศ. 2558

2.6 คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถ

มาตรฐานบังคับ

- 1) รถโดยสารจะต้องมีคู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ประจำรถสามารถช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุได้ในเบื้องต้น โดยสามารถนำคู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ดังแสดงตัวอย่างคู่มือในรูปที่ 2.6 – 1
- 2) คู่มือจะต้องมีเนื้อหาสาระครอบคลุมรายการอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการสำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ

รูปที่ 2.6 – 1 ตัวอย่างคู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ สำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

2.7 คู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำรถเพื่อใช้สื่อสารกับคนพิการ

มาตรฐานบังคับ

- 1) รถโดยสารจะต้องมีคู่มือแปลภาษา หรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถสื่อสารเบื้องต้นกับคนพิการทางการได้ยิน หรือคนพิการทางการเห็นและสามารถให้บริการหรือให้ความช่วยเหลือได้ โดยสามารถนำคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ดังแสดงตัวอย่างในรูปที่ 2.7 – 1 นำมาประยุกต์ใช้
- 2) รถโดยสารจะต้องจัดให้มีป้ายสัญลักษณ์ภาษาที่จำเป็นเพื่อใช้ในการสื่อสารกับคนพิการ โดยจัดทำในรูปแบบของป้ายตัวอักษรหรือป้ายสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายให้คนพิการเข้าใจได้ และมองเห็นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์ภาษาดังแสดงในรูปที่ 2.7 – 2

รูปที่ 2.7 – 1 ตัวอย่างคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

รูปที่ 2.7 – 2 ตัวอย่างป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง

ที่มา : ปรับปรุงจากคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, พ.ศ. 2558

2.8 เจ้าหน้าที่ประจำรถซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ

มาตรฐานบังคับ

- 1) ผู้ให้บริการจะต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นผู้ให้บริการ หรือผู้ให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการและผู้สูงอายุในการใช้บริการรถโดยสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 2) เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องได้รับการฝึกอบรมและมีทักษะเกี่ยวกับการสื่อสาร การให้ความช่วยเหลือ การบริการแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
- 3) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ เพื่อให้คำแนะนำในการใช้งานที่ถูกต้องสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- 4) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความสุภาพและใส่ใจในการให้บริการ

2.9 การประกาศแจ้งข้อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการเห็น และตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกข้อสถานีถัดไปสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) การประกาศแจ้งข้อป้ายหยุดรถโดยสารป้ายถัดไป ควรจะมีเสียงดังและสามารถได้ยินอย่างชัดเจนทุกบริเวณ
- 2) ตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกข้อป้ายหยุดรถโดยสารป้ายถัดไป ควรจะมีขนาดใหญ่เพียงพอสำหรับการมองเห็นได้อย่างชัดเจน โดยติดตั้งในบริเวณที่สามารถมองเห็นได้และมีแสงส่องสว่างทั้งกลางวันและกลางคืน
- 3) การประกาศแจ้งข้อสถานีถัดไป ตัวอักษรไฟวิ่งหรือป้ายบอกข้อป้ายหยุดรถโดยสารป้ายถัดไป ควรจะมีการประกาศหรือแสดงป้ายเป็นการล่วงหน้า โดยให้มีระยะเวลาพอสมควรเพื่อให้คนพิการและผู้สูงอายุมีเวลาเตรียมตัวก่อนที่จะถึงป้ายถัดไป
- 4) การประกาศควรจะสอดคล้องกับข้อมูลภาพหรือตัวอักษรที่กำลังแสดงอยู่

2.10 ที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) รถโดยสารควรจะมีที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุตามมาตรฐาน สำหรับกรณีที่รถโดยสารมีความยาวมากกว่า 6 เมตร ควรจะมีที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ที่นั่ง และกรณีรถโดยสารมีความยาวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 เมตร ควรจะมีที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ที่นั่ง
- 2) ที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุควรมีราวจับ โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตร
- 3) รถโดยสารควรจะมีติดป้ายสัญลักษณ์แสดงตำแหน่งที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยมีขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ให้สัญลักษณ์และข้อความดังกล่าวอยู่สูงจากพื้นที่ยานโดยสารอย่างน้อย 70 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 1.20 เมตร

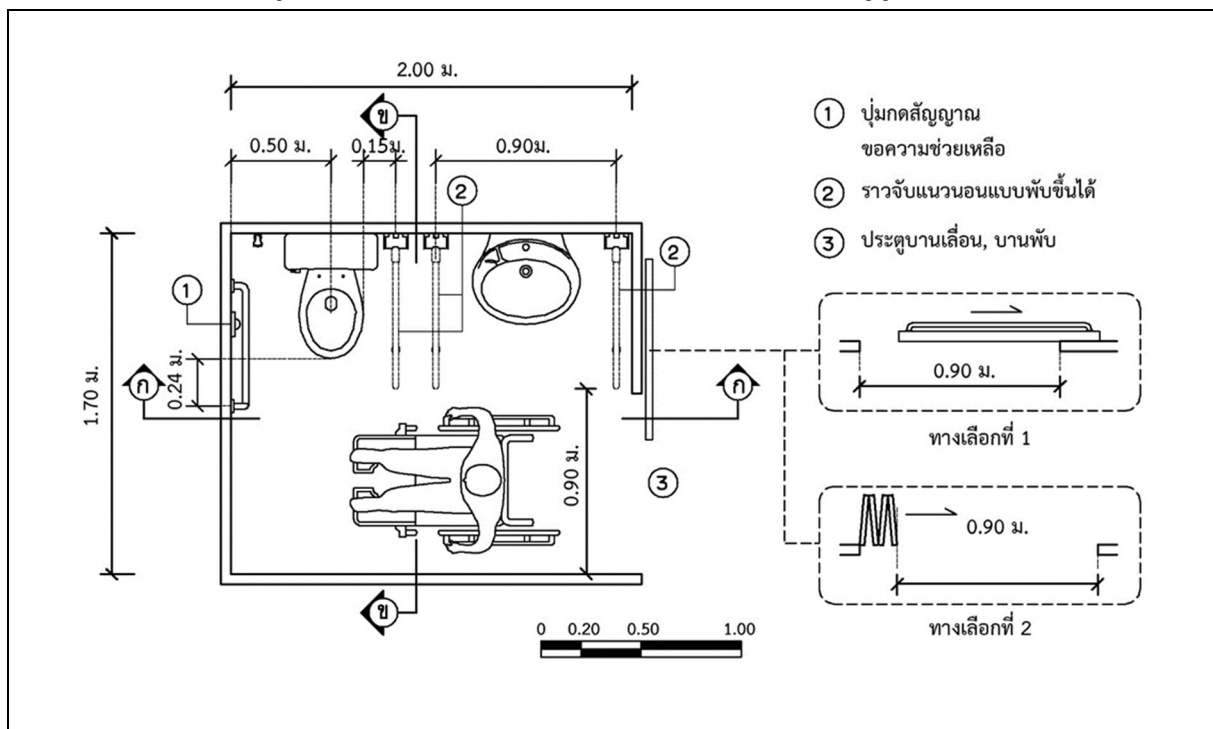
2.11 ห้องน้ำสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

มาตรฐานส่งเสริม

- 1) ห้องน้ำควรมีพื้นที่กว้างสำหรับวีลแชร์ ในการใช้งานได้อย่างสะดวกและมีพื้นที่ในการจัดเก็บวีลแชร์อย่างปลอดภัย
- 2) พื้นห้องน้ำรถโดยสารควรจะทำจากวัสดุที่พื้นผิวไม่ลื่น สุขภัณฑ์และอุปกรณ์ในห้องน้ำควรมีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- 3) ในกรณีที่พื้นภายในห้องน้ำต่างระดับกับพื้นภายนอกควรมีทางลาด
- 4) ประตูห้องน้ำอาจจะเป็นบานเลื่อนหรือบานพับ โดยมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.11 – 1
- 5) สุขภัณฑ์แบบนั่งราบควรมีความสูงอย่างน้อย 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตร เหนือพื้น ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.11 – 2
- 6) สุขภัณฑ์แบบนั่งราบควรมีด้านหนึ่งที่ยึดผนังระยะห่างโดยวัดจากกึ่งกลางสุขภัณฑ์ถึงผนังไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตร ส่วนอีกด้านที่ไม่ยึดผนังจะต้องมีที่ว่างมากพอสำหรับผู้วีลแชร์สามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวก ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.11 – 2
- 7) ด้านข้างสุขภัณฑ์แบบนั่งราบ ด้านที่ไม่ยึดผนังควรมีราวจับยึดผนังและมีระยะห่างจากขอบของสุขภัณฑ์ไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 20 เซนติเมตร ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.11 – 2

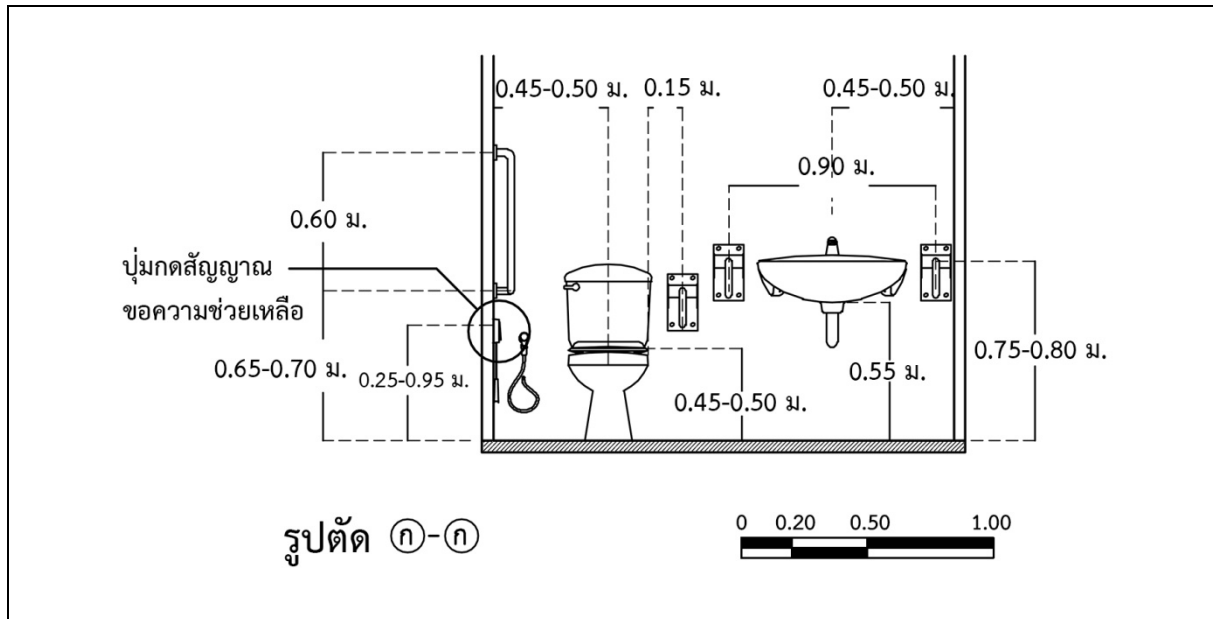
- 8) ห้องน้ำควรจะมีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอน และแนวดิ่ง ทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคงและแข็งแรง โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางอย่างน้อย 3 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 4 เซนติเมตร
- 9) ห้องน้ำควรมีสัญญาณเสียงหรือสัญญาณไฟเพื่อขอความช่วยเหลือ โดยจะต้องติดตั้งในระดับความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 95 เซนติเมตร ระยะห่างวัดจากกึ่งกลางสุขภัณฑ์ถึงสัญญาณขอความช่วยเหลือไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 50 เซนติเมตร เพื่อให้คนพิการและผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้ทั้งในกรณีที่นั่งและล้มลงบนพื้น ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.11 – 2¹
- 10) บริเวณใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างควรจะเป็นที่ว่างเพื่อให้วีลแชร์สามารถสอดเข้าไปได้ โดยขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 เซนติเมตร และต้องอยู่ในตำแหน่งที่คนพิการและผู้สูงอายุเข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ 2.11 – 3

รูปที่ 2.11 – 1 ตัวอย่างห้องน้ำสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

¹สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

รูปที่ 2.11 – 2 การติดตั้งอุปกรณ์และสุขภัณฑ์สำหรับห้องน้ำคนพิการและผู้สูงอายุ

รูปที่ 2.11 – 3 การติดตั้งอุปกรณ์และสุขภัณฑ์สำหรับห้องน้ำคนพิการและผู้สูงอายุ

